

Wyrok z dnia 18 kwietnia 2001 r.

II UKN 335/00

Przy ustalaniu uprawnień do wcześniejszej emerytury na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 29, poz. 159) okres zatrudnienia liczony jest do dnia rozwiązania stosunku pracy.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2001 r. sprawy z wniosku Franciszki K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o wcześniejszą emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apela-cyjnego we Wrocławiu z dnia 4 listopada 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 13 lutego 1998 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w W. odmówił przyznania wnioskodawczyni Franciszce K. prawa do wcześniejszej emerytury wobec braku wymaganego okresu zatrudnienia.

Odwołanie wnioskodawczyni od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 30 września 1998 r. [...]. Sąd ustalił, że umowa o pracę z wnioskodawczynią została rozwiązana 30 listopada 1997 r. Udowodniony dokumentami okres zatrudnienia wyniósł 32 lata 8 miesięcy i 24 dni. Jako okres pracy w gospodarstwie rolnym uwzględniony został między innymi okres od ukończenia 16 lat do podjęcia zatrudnienia i okres od 1 stycznia 1983 r. do 23 maja 1985 r. Żądanie doliczenia jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym okresu od 15 marca 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. nie zostało uwzględnione, gdyż w tym okresie wnioskodawczyni pobierała rentę inwalidzką. Wo-

bec braku wymaganego 35-letniego okresu zatrudnienia wnioskodawczyni nie spełnia warunku określonego w § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie zasad wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 29, poz. 159).

Po rozpoznaniu apelacji wnioskodawczyni od tego wyroku Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 4 listopada 1999 r. [...] oddalił apelację. Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia Sądu pierwszej instancji stwierdzając, że nawet przy doliczeniu żądanych okresów pracy w gospodarstwie rolnym łączny okres zatrudnienia wyniósłby 33 lata, 6 miesięcy i 8 dni, zatem warunek określony w powołanym rozporządzeniu nie zostałby spełniony.

Wyrok ten zaskarżyła kasacją wnioskodawczyni i opierając kasację na obu podstawach wymienionych w art. 393¹ KPC wniosła o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej lub drugiej instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie o jego zmianę i przyznanie wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury. Jako naruszenie prawa procesowego wnioskodawczyni wskazała pominięcie regulacji zawartej w art. 316 § 1 KPC, polegające na tym, że Sąd Apelacyjny nie wziął pod uwagę zmienionego w dacie wyrokowania stanu faktycznego. Nie został bowiem uwzględniony okres zatrudnienia wnioskodawczyni od 1 marca 1998 r. do daty wyrokowania czyli 4 listopada 1999 r., wynoszący 1 rok 8 miesięcy i 4 dni. Po doliczeniu tego okresu do uznanego przez Sąd Apelacyjny okresu 33 lat, 8 miesięcy i 4 dni łączny okres zatrudnienia wnioskodawczyni wynosi 35 lat, 4 miesiące i 26 dni. Jako naruszenie prawa materialnego wnioskodawczyni wskazała niewłaściwe zastosowanie przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie zasad wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. Nr 29, poz. 159) przez przyjęcie, że wnioskodawczyni nie spełnia jednego z warunków określonych w tym przepisie w sytuacji, gdy wszystkie warunki zostały spełnione.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisu art. 316 § 1 KPC jest bezzasadny. Zgodnie z tym przepisem sąd wydając wyrok bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Szczególne uregulowanie postępowania

w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i następne KPC) sprawia, że powołana reguła zawarta w art. 316 § 1 KPC ma ograniczone zastosowanie. Przedmiotem postępowania toczącego się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego jest badanie zasadności i legalności tej decyzji. Zasadą zatem jest orzekanie na podstawie stanu rzeczy istniejącego w dacie wydania decyzji. Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97 (OSNAPiUS 1999 nr 5, poz. 181), stwierdzając, że sąd ocenia legalność decyzji rentowej według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. W tym samym wyroku dopuszcza się wyjątki od tej zasady i stwierdza się, że sąd może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji. Zastosowanie w wyjątkowej sytuacji omawianego zapisu art. 316 § 1 KPC podyktowane jest względami ekonomii procesowej. O naruszeniu tego przepisu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych można mówić tylko wówczas, gdy oczywiste jest, że przy zastosowaniu obowiązującej w tych sprawach procedury świadczenie zostałoby przyznane. W innych przypadkach obowiązuje zasada oceny zasadności roszczeń według stanu istniejącego w dacie wydania decyzji.

Jednak nawet jeżeli przepisy proceduralne nie stałyby na przeszkodzie uwzględnieniu przy wyrokowaniu zmienionego w toku postępowania stanu rzeczy, zmiana ta w przypadku wnioskodawczyni nie daje podstaw do uznania zasadności jej roszczeń. Uwzględnienie wskazanego przez nią okresu zatrudnienia do daty wyrokowania nie wpłynęłoby bowiem na ocenę spełnienia warunków wymaganych do przyznania wcześniejszej emerytury. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 marca 1997 r. w sprawie zasad wcześniejszego przechodzenia na emeryturę pracowników zwalnianych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy stanowi, że pracownicy, z którymi stosunek pracy został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy, nabywają prawo do wcześniejszej emerytury bez względu na wiek, jeżeli osiągnęli do dnia rozwiązania stosunku pracy okres zatrudnienia wynoszący dla kobiet 35 lat. Przy ustalaniu uprawnień do wcześniejszej emerytury datą końcową, do której liczony jest okres zatrudnienia, jest data rozwiązania stosunku pracy. W przypadku wnioskodawczyni mogły zostać uwzględnione tylko okresy składkowe, nieskładkowe i uzupełniające przypadające do dnia 30 listopada 1997 r., natomiast wskazany w kasacji okres zatrudnienia przypadający po tej dacie nie podlega doliczeniu. Sąd Apelacyjny prawidłowo zastosował powołany przepis i słusznie nie zajmował się kwestią udowodnienia przez wnioskodawczynię faktów uzasad-

niających doliczenie żądanych przez nią okresów. W istniejącym stanie faktycznym nawet przy przyjęciu, że okresy składkowe, nieskładkowe i okresy pracy w gospodarstwie rolnym trwały nieprzerwanie od ukończenia przez wnioskodawczynię 16 lat do daty rozwiązania stosunku pracy, łączny okres zatrudnienia jest krótszy od wymaganego. Zarzut naruszenia prawa materialnego okazał się więc również nieuzasadniony.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy w oparciu o przepis art. 393¹² KPC oddalił kasację jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw.

=====